

VRHOVI, ZAZNAMOVANI Z LEDENIMI DEČKI

PRVENSTVENA V ILLIAMPUJU

MIHA KAJZELJ

Odločitev, da smo šli plezat v Bolivijo, je bila preprosta. V nekem trenutku je imel Matjaž v rokah ugoden avion do La Paza, poleg tega pa je v Peruju začela razsajati kolera in tudi z vse hujšimi peruanskimi guerillosi ni imel nihče od nas izkušenj.

In smo poleteli v La Paz.

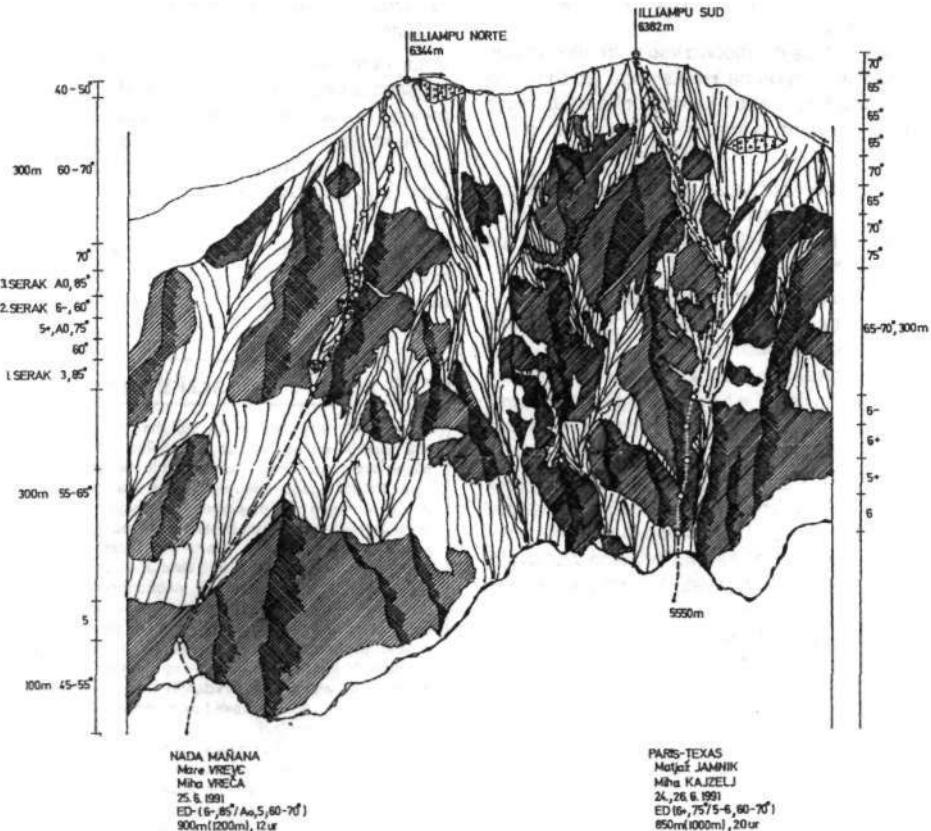
Prvih štirinajst dni v Boliviji lahko označim kot vsesplošno aklimatizacijo na neznani hladni svet Altiplana. Potujoča bolnišnica je začela delovati že drugi dan. Njen prvi pacient sem bil jaz, ki me je v posteljo položila sončarica, takoj zatem pa Matjaž, ki je zaradi želodčnih krčev v naslednjih dneh požrl več antibiotikov kot hrane. Kljub temu je bil eden od glavnih osvajačev aklimatizacijskega vrha Huavna Potosi v Cordilieri Real, ki smo ga po štirinajstdnevnom obleganju osvojili vsi. Najduhovitejše težave z zdravjem je imel Mare, ki je na višini 5500 metrov izbruhnil cele pomarančne krlje.

V La Pazu smo izvedeli nekaj novih podatkov

o Illiampuju, ki je bil naš glavni cilj. Leto pred nami sta steno preplezala **Patrick Gabarou** in neki bolivijski vodnik, ki sta za celo turo potrebovala čez dvajset ur, nekaj let pred tem pa so skalni bloki ubili dva Nizozemca, ko sta hotela vstopiti v steno. Pogled na steno, ki je bila videti še kar preplezljiva, nam je vrnil optimizem. Česa tako lepega še nisem nikoli videl. Visokogorska krnica je na obeh straneh obdana z visokimi strmimi stenami, čez katere se vzpenjajo mogočni granitni stebri tople rjave barve. Po njenem dnu je položen popolnoma raven plato ledenika, ki ga na zgornjem koncu zapira širok leden zatrep, spodaj pa se v gigantskih odlomih ruši navzdol proti džungli. Na ledeniku pa je popolna tišina.

BIVAK V RAZPOKI NA GREBENU

Po ledeni strmini splezamo na sedlo na koncu krnice in levo na grebenu odkrijemo ledeniško špranjo. V njej si skopljemo uravnavo, ki zadošča za štiri ljudi. Sonce sije točno vanjo in na

višini 6000 metrov se grejemo z žarki zahajajočega sonca. Pogled na Pico Schultze in Altiplano s Titicaco je nadnaraven. Štiri kilometre pod nami je plast oblakov nad amazonsko džunglo, tu gori pa je zrak kristalno čist.

S sončnim zahodom pritisne oster mraz. Prijatelji se počasi zabubijo v spalne vreče, jaz pa še nekaj časa strmim v zahodno nebo in se stapljam z daljavo. Noč je dolga, glavobolna in drgetava, v razpoki pod nami pa poka: ledenik je na delu tudi ponoči. Kadarkoli počni, se mi zdi, da že letim v globino. Sredi noči me postane tako strah, da se z vsemi stvarmi preselim iz luknje ven in čas do jutra preždim v opazovanju južnih ozvezdij.

PRVENSTVENA SMER V ZAHODNI STENI ILLIAMPUJA(6382m)

Z Matjažem se takoj naslednji dan po sestopu z vrha zaženeva v enega od Illiampujevih osrednjih stebrov. Jaz bi šel sicer rajši malo bolj desno, kjer bi lahko sproti splezala še prekrasen ledeni slap, kasneje pa uvidim, da je bolje poslušati Matjaža, ker tam čez od zgoraj frčijo izstrelki. Skala je grozljivo podrta, ves čas si v nevarnosti, da se bodo pod tabo podrli celi granitni bloki in pokopali soplezalca. Kljub temu je plezanje lepo in slikovito. In visoko smo, 5700 metrov!

Po štiri raztežajih odloživa vso potrebno opremo za nadaljnji vzpon na vrhu stebra. Od tu naprej se začne 800 metrov lednega plezanja, midva pa se ob vrveh spustiva do vznožja in greva prepstat v bazo.

Naslednji dan počivava, se zažirava in pripravljava vse za pravi vzpon. Danes sta v steni Mare in Miha, ki jo nameravata splezati po njenem levem delu v enem dnevu.

Zvečer se preseliva na plato pod steno v šotor, ki sta ga tam pustila. Ob devetih se nekdo noro pridere po ledeniku navzdol. V šotor padeta Miha in Mare, utrujena, a presrečna, saj je njun vzpon opravljen. Psihično breme ostane samo nama ter Tomažu in Dušanu, ki bivakirata nekje visoko nad nama.

26. 6. 1991. Vstaneva ob štirih. Še vsa omotična opravila jutranje zadeve in jo mahneva pod steno. Matjaž odžimari v temo in preklinja poldenele vrvi, na katerih mu prižeme zdrsavajo. Kmalu me začne varovati. V temi z baterijo in težkim nahrbtnikom komaj vem, kam plezam. Prsti mi takoj otrpnejo, edino vodilo je vrvi, ki mi kaže pot do Matjaža. Še dobro, da ne vidim, kako krušljiva je skala, lahko pa to občutim, ker pod rokami in nogami rušim cele kamnolome.

Ko se zdani, sva na vrhu stebra. Natakneva dereze in začneva ledno plezati po strmih amfiteatru, ki je stekališče vseh zgornjih žlebov. Tu čez je treba hitro in plezava kar nenavezana.

Po 300 metrih se pod strmim žlebom naveževa. Zdi se, da vodi proti vrhu. V steno posije sonce in pobočje oživijo posamezni izstrelki. Nadaljujeva in se varujeva v skali ob kuloarju, ki se vleče neskončno daleč gor. Naenkrat zagledava na škrbini pod seboj Dušana, ki naju sprašuje, če je pri nama kakšna polica za bivakiranje. Zmajeva z glavo in se hkrati zamisliva nad njunim in najinim položajem. Gotovo bosta morala še enkrat bivakirati, ker sta z vso težko opremo prepočasna, naju pa bo tudi ujela tema.

KOT BI PADEL V POSTELJO

Razmere postajajo vse slabše. Sneg, ki je zapadel pred časom, je opravil svoje. Najin žleb se proti vrhu razcepi v več manjših plaznic, kjer je vse skupaj samo še napihan in nesprijet pršič. Ker tudi skal ni več, je varovanje v sedemdesetstopinjski strmini skoraj nemogoče.

Navzgor rijeva nekaj časa po tem, nato spet po drugem žlebu. Stvar postaja noro nevarna. Padec vodečega bi pomenil konec obeh. Po naključju najdeva na levi še nekaj skal za varovanje, zadnje raztežaje pa splezava v mraku. V zadnji svetlobici končno prebivaja opast na vrhu gore in se zvaliva v mehke pršič na vzhodni, zavetrni strani Illiampuja: kot bi padel v posteljo.

V luninem svitu si oblečeva vetrne hlače in olajšana spregovoriva nekaj besed. Sama sva, ponoči, na andskem šesttisočaku. Tu gori je čarobno lepo in mirno, dva metra od naju pa zavija veter, ki naju je ohladil do kosti. Kako prijetno je spoznanje, da nama ne more več do živenga!

Čez presušeni grli stočiva nekaj tekočine in se počasi odpraviva navzdol. Z lahkotnimi plavalnimi gibi sestopiva po hrbtu gore proti sedlu. Še

149 smrti v švicarskih gorah

Po poročilih švicarskega Alpencluba (SAC) je lani v 128 gorskih nesrečah izgubilo življenje 149 ljudi. Približno dve tretjini nesreč se je zgodilo med planinarjenjem. Zaradi lepega poletnega vremena so gore zvabile v svoj objem več planincev kot druga leta, kar je imelo za posledico, da se je število nesreč v primerjavi z letom prej povečalo za približno 15 odstotkov.

80 od 149 smrtnih žrtev je bilo Švicarjev, 25 je bilo od tega žensk, 47 ljudi je umrlo v visokogorju. V največ primerih je bil vzrok za takšno nesrečo izrabljen material ali izčrpanost gornikov. Sicer pa so največ nesreč povzročili snežni plazovi, ki so pod seboj pokopali 34 ljudi. Kot novo »rizično skupino« navajajo gorniki SAC alpiniste iz nekdanjih vzhodnoevropskih držav, ki so za visokogorske ture pogosto neprimerno in prelabo opremljeni.

V nasprotju s temi nesrečami pa plezanja v gorah ni mogoče označiti kot izjemno nevaren šport: število smrtnih žrtev - enajst ljudi je izgubilo življenje - se v primerjavi z letom dni prej ni spremenilo.

zadnja strmina in na varnem bova. Poskuša se spuščati ob vrveh, a jih veter zaplete in prisiljena sva splezati še teh tristo metrov navzdol, vrvi pa pustiva kar tam, kjer so. Spet pride na dan Matjaževa zdržljivost, saj v šotor pride skoraj uro pred mano, ki me mučno nabijanje vodnega ledu hudo zdela. Na vznožju strmine se mi celo zdi, da se z mano pogovarjajo neki ljudje. V šotor se zvrnem kot kos lesa. Zgodba je končana.

Naslednji dan prideta iz stene še Dušan in Tomaž, ki sta v njej preživela tri dni in sta popolnoma izmzgana. Vsi skupaj končamo pri pivu v dolini.

SPREMENJEN MNOŽIČNI POHOD LETOŠNJEGA 14. NOVEMBRA

POT OD LITIJE DO ČATEŽA

RUDI BREGAR

Pohod po Levstikovi poti vsako leto drugo novembrsko soboto je prerasel v množično športno prireditev, ki se je v zadnjih letih udeležil več kot 5000 pohodnikov iz Slovenije, Hrvaške in zamejstva. Letošnjega 14. novembra bo že 6. množični pohod in bo speljan po poti, ki so jo v zemljevid ponatisa Levstikovega Popotovanja od Litije do Čateža vrisali že pred tremi leti. Zato morajo biti letos udeleženci še posebej pozorni na Moravsko dolino, saj jih pot ne bo vodila po dolini, temveč nekoliko desno po obronkih bližnjih gričev.

Izhodiščna točka pohoda je pri železniški postaji v Litiji, od koder krenemo prek Save in Valvasorjeve ploščadi ter mimo litijske cerkve na Frtico, nato pa mimo zdravstvenega doma proti Šmartnem, kjer si lahko ogledamo cerkev sv. Martina. Tu se lahko odločimo za ogled Valvasorjevega Bogenšperka ali pa gremo levo po glavni cesti proti Radečam. Po dobrem kilometru hoje se na desni začne raztresena vasica Mala Kostrevnica, mi pa nadaljujemo pot po glavni cesti proti Radečam in po 100 metrih zavijemo v gozd in gremo do vasice Jelše. Naprej nas pot vodi po odprtem slemenu z lepim razgledom do zaselka Rodni vrh s tremi domačijami, kjer je pravo križišče markiranih poti: z desne strani, iz Velike Kostrevnice v dolini, vodita do sem Badjurova krožna pot in Zasavska planinska transversala. Prva gre z našo potjo prav do vrha Preske.

Z Rodnega vrha je le še 400 metrov do liberške cerkvice s pokopališčem in 100 metrov naprej se nam priključi novejša cesta, ki pripelje iz doline. To je zaselek Bič (domačini mu pravijo B'č) z nadmorsko višino 466 metrov. Sledi strmejša pot mimo nekaj samotnih kmetij do gasilskega doma na Libergji. Vasica Liberga leži na desnem slemenu hriba. Od tod je lepo

24. januarja 1964 je **Erick Groch** pod vrhom Cerro del Torro (približno 6000 metrov visok) v severozahodni Argentini našel zmrznjenega indijanskega dečka, starega od osem do devet let, ki je bil z obrazom obrnjen proti Cuzcu - inkovski prestolnici. Zmrznjene ljudi so našli še na približno tridesetih vrhovih med južnim Perujem in severnim Čilom. Na ta način so se Inki ob velikih zmagah in kronanjih vladarjev poklonili bogovom. Eno od takšnih žrtev imajo shranjeno v etnografskem muzeju v Limi - v hladilniku. Skoraj petsto let star deček ima na obrazu presenetljivo človeški izraz.

Pohod bo 14. novembra

Letošnji 6. množični pohod po Levstikovi poti bo v soboto, 14. novembra, s startom med 7. in 9. uro pri železniški postaji v Litiji. Možni dostopi na start so z vlaki ali avtobusi. Vsak udeleženec prejme spominsko priponko in brezplačen čaj na poti. Preden se odpravite od doma, ne pozabite vzeti kartončka s spominskimi žigi s prejšnjih pohodov! Ne pozabite se prijaviti v Litiji, saj vozovnice za povratek lahko kupite samo ob prijavi! Osrednja prireditev ob koncu pohoda bo ob 13. uri, na cilju pa vse udeležence pričakujejo do 17. ure. Če bi radi še kaj več informacij, pokličite številko

(061) 881 269 ali 882 916.

viden grad Bogenšperk, v jasnem vremenu pa nam oko seže do Alp. Sledi še nekaj strmine do osrednjega dela vasi Preska z levim odcepom poti na Tišje. Od Liberge do sem je približno 20 minut, pot pa nadaljujemo navzgor po razširjenem kolovozu do plane vzpetine, kjer stoji kapelica in samotna Lokarjeva kmetija, kjer je med vojno potekala nemško-italijanska okupacijska meja.

Nekoliko kasneje se ločimo od glavne poti in na križišču na Grmadah zavijemo na gozdno pot, ki je v času deževja precej razmočena in blatna. Še pred nekaj leti so bili tod vidni grobovi, tako imenovane grmade, po katerih je hrib tudi dobil ime. Skozi gozd pridemo do Gobnika (domačini mu pravijo Gobjek), kjer se odpre čudovit razgled na okoliške domačije, vinograde in zidanice. Zapustiti moramo to prijazno okolje in se spustiti v Moravsko dolino,